

PROGRAM ZA RAZVOJ I PROMOCIJU ZANATSTVA ZA 2024. GODINU

Podgorica, april 2024. godine

1. UVOD

Već duži period jasno je vidljiva potreba za kreiranjem programa koji će podstaći razvoj i promociju zanatstva, kao jednog od faktora privrednog razvoja, sa fokusom na poboljšanje konkurentnosti zanatlija, njihovog boljeg pozicioniranja na tržištu i motivacijom za registraciju. Kroz već uspostavljen i prepoznat mehanizam finansijske podrške sektoru zanatstva, koji se sprovodi od 2018. godine, a koji se dodatno unapređuje i nadograđuje, Ministarstvo ekonomskog razvoja (u daljem tekstu „Ministarstvo“) će se, sa ciljem daljeg osnaživanja zanatske djelatnosti i u ovoj godini posvetiti sprovođenju Programa za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu.

Uzimajući u obzir činjenicu da zanatsku djelatnost u Crnoj Gori, poslednjih godina karakteriše stagnacija u odnosu na značaj koji treba da ima u ekonomiji Crne Gore, Ministarstvo je preduzelo aktivnosti kako bi unaprijedilo uslove za obavljanje zanatske djelatnosti u Crnoj Gori, prvenstveno u dijelu unapređenja zakonodavnog okvira. Pored aktivnosti koje se odnose na unapređenje zakonodavnog okvira, Ministarstvo je kreiralo Program čija realizacija doprinosi motivaciji zanatlija da se registruju, jer jedini način da im država obezbijedi finansijsku podršku je da budu registrovani u skladu sa zakonom.

U ovom Programu riječ “zanatlija” koristi se univerzalno, (odnosi se na privredna društva i preduzetnike koji imaju prijavu za obavljanje zanata) kako za zanatlije pripadnike muške, tako i ženske populacije.

2. OPIS STANJA

U cilju oživljavanja i snažnije afirmacije zanatske djelatnosti, prepoznata je potreba za daljim unaprjeđenjem zakonskog, institucionalnog i finansijskog okvira za razvoj ovog segmenta privrede. Obezbjedenjem uslova za adekvatno funkcionisanje Zanatske komore Crne Gore (u daljem tekstu “Komora”), kao krovne institucije za zaštitu i unapređenje zanata i zastupanje zajedničkih interesa zanatlija, kreiran je neophodan osnov za realizaciju daljih aktivnosti na izmjeni zakonskog okvira i njegovog usklađivanja sa relevantnim EU propisima, kao i programskih aktivnosti finansijske podrške.

Finansijska podrška za zanatlije predstavlja važan segment aktivnosti Ministarstva, uz neophodan participativan odnos i aktivnu ulogu Komore. U tom smislu, Ministarstvo je u prethodnom periodu sprovodilo realizaciju programskih aktivnosti za razvoj zanatstva pružanjem finansijske podrške zanatlijama, kroz omogućavanje nabavke opreme i alata za obavljanje zanatske djelatnosti i promotivne aktivnosti. **Interesovanje i odziv zanatlija je sve značajnije**, pa je broj predatih aplikacija u 2023. godini veći u odnosu na broj zahtjeva iz 2018. godine, kada je započeta realizacija Programa. Pored promocije Programa od strane Ministarstva, Komora će takođe sprovesti aktivnosti na intenzivnijem animiranju članstva.

Rezultati evaluacije ranije sprovedenih Programa za razvoj i promociju zanatstva pokazali su da finansijska podrška odgovara potrebama zanatlija, te da ima pozitivne efekte na poslovanje zanatlija: skoro 74% korisnika programa podrške potvrdilo je da su dobijena sredstva doprinijela povećanju kapaciteta za obavljanje zanatske djelatnosti, 58% je potvrdilo da su smanjili/optimizovali troškove poslovanja, koliko i da su ostvarili rast prihoda. Nešto više od polovine korisnika podrške potvrdilo je da su zahvaljujući dobijenim sredstvima uveli novi proizvod/uslugu, odnosno da su povećali broj klijenata (po 52,6%).

Rezultati evaluacije ukazali su na dodatne potrebe zanatlija koje su bile osnov za unapređenje finansijske podrške u ovoj godini. Naime, zanatlije su iskazale potrebu:

- da finansijska podrška bude dostupna i početnicima;
- da se poveća iznos finansijske podrške;
- da se razmotri finansijska podrška na osnovu profakture, odnosno da se omogući avansna uplata sredstava umjesto postojećeg pristupa refundiranja nakon što je investicija/ulaganje završeno;
- da se pored opreme, obezbijedi finansijska podrška za nabavku osnovnog materijala

Uvažavajući navedeno, Ministarstvo je dio iskazanih potreba zanatlija integrisalo u Program za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu, u mjeri u kojoj to dozvoljavaju pravila o kontroli državne pomoći. Takođe, Program za 2024. godinu je, pored ostalog, unaprijeđen uvećanim maksimalnim iznosom finansijske podrške.

Kako bi se podstakla razvojna komponenta biznisa i smanjile regionalne razlike, a istovremeno dodatno doprinijelo povećanju produktivnosti zanatlija koji posluju u manje razvijenim opštinama Crne Gore, Programom su i ove godine predviđeni posebni intenziteti finansijske podrške usmjereni prvenstveno na razvoj jedinica lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100%. Takođe, prepoznajući i potrebu za dodatnim finansijskim podsticajem za mlade do 35 godina i ekonomskom osnaživanju žena, usljed otežanog pristupa finansijskim sredstvima, nedostatka odgovarajuće kreditne istorije i mogućnosti obezbjeđenja odgovarajućeg kolaterala, ka ovim ciljnim grupama će biti usmjereni dodatni procenti finansijske podrške.

Potpuno digitalizovan informacioni sistem biće u funkciji rasterećenja zanatlija od momenta apliciranja do predaje zahtjeva za refundaciju, uz pribavljanje dijela neophodne dokumentacije po službenoj dužnosti, kako bi se doprinijelo smanjenju administrativnih barijera, a cjelokupan proces primanja i obrade podnešenih zahtjeva učinio što bržim i efikasnijim, što je bila praksa i u prethodnim godinama sprovođenja Programa.

Zanatlijama će biti na raspolaganju adekvatan period za apliciranje uz mogućnost prijavljivanja troškova za nabavku opreme/alata koji su nastali od 1. januara 2024. godine, kako bi period potreban za započinjanje i realizaciju planirane aktivnosti, uzimajući u obzir i vrijeme potrebno za evaluaciju i odobrenje zahtjeva, kao i vrijeme potrebno za monitoring i isplatu odobrenih aplikacija bili racionalno iskorišćeni.

3. CILJEVI PROGRAMA

Ključni cilj predmetnog Programa je podsticanje razvoja crnogorskih zanata kroz pružanje finansijske podrške za nabavku opreme i alata namijenjenih za obavljanje zanatske djelatnosti i podsticanje zanatlija da se registruju. Imajući u vidu važnost podsticanja razvoja zanatstva kao i potrebu za očuvanjem tradicionalnih zanata, neophodno je kontinuirano ulagati u poboljšanje privrednog ambijenta. Takođe, važno je istaći da žene i mladi predstavljaju kategoriju koja svojom kreativnošću i aktivnošću u velikoj mjeri mogu doprinijeti unapređenju zanatske djelatnosti, stoga će ovoj ciljnoj grupi Program pružati dodatni podsticaj.

Ciljevi Programa se odnose na:

- povećanje broja registrovanih zanatlija,
- jačanje konkurentnosti postojećih zanatlija,
- podsticanje preduzetništva kod žena i mladih;
- podrška zanatlijama početnicima;

4. AKTIVNOSTI ZA REALIZACIJU CILJEVA PROGRAMA

4.1. Predmet Programa

Program podrazumijeva finansijsku podršku¹ koja je bazirana na principu refundacije, i to na način da zanatlija finansira 100% "Opravdanih troškova" za nabavku opreme/alata za koju konkuriše, nakon čega mu se po podnošenju dokumentacije koja dokazuje utrošak sredstava za realizaciju aktivnosti, od strane Ministarstva odobrava povraćaj dijela troškova.

"Opravdani troškovi" Programa su troškovi koji se odnose na nabavku opreme/alata, bez PDV-a.

Sredstva se NE mogu koristiti za finansiranje:

- Troškova koji se direktno odnose na proizvodnju i distribuciju proizvoda (troškovi izrade proizvoda, transportni troškovi, troškovi kapitalnih investicija, troškovi administracije i obaveze prema trećim licima, amortizacije, plaćanje kamata, bankarskih troškova, komisionih plaćanja, sličnih troškova koji se odnose na sprovođenje ugovora, provizija i sl.);
- Nabavke putničkih, teretnih i komercijalnih vozila;
- Troškova nabavke ugradne opreme (klima uređaji, ventilatori, alarmni sistemi i sl.);
- Istih aktivnosti koje su već podržane u okviru Programa za konkurentnost privrede za 2024. godinu;

Napomena: Troškovi nabavke opreme (carinski i administrativni troškovi, špedicija, skladištenje i manipulacija, montaža i instaliranje opreme, obuke i sl.) padaju na teret zanatlije i neće biti predmet refundacije od strane Ministarstva.

Program se sastoji od dvije komponente u okviru kojih se dodjeljuje finansijska podrška za sljedeće aktivnosti:

I.

Nabavka opreme/alata za zanatlije koje su registrovane do 31. decembra 2023. godine

Nabavka nove i/ili polovne opreme (ne starije od pet godina) i specijalizovanih alata, koji su u funkciji kreiranja i promocije proizvoda i/ili usluge za obavljanje zanatske djelatnosti.

II.

Nabavka opreme/alata za zanatlije koje su registrovane u toku 2024. godine

Nabavka nove i/ili polovne opreme (ne starije od pet godina) i specijalizovanih alata, koji su u funkciji kreiranja i promocije proizvoda i/ili usluge za obavljanje zanatske djelatnosti.

4.2. Finansijski okvir

Ukupan budžet za realizaciju Programa iznosi 200.000,00 €.

¹ Mjere sadržane u Programu se dodjeljuju kao pomoć male vrijednosti (de minimis pomoći) u skladu sa Uredbom Komisije EU br. 1407/2013 od 18. decembra 2013. godine o primjeni čl. 107 i 108 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na pomoći male vrijednosti (de minimis pomoći) (32013R1407, SL L 352, 24.12.2013, str. 1-8), sadržane u Pravilniku o listi pravila državne pomoći ("Sl. list Crne Gore" br. 35/14, 02/15, 38/15, 020/16, 033/20, 038/20, 053/20, 098/20, 130/20, 044/21, 107/21 i 131/21) pri čemu se podrazumijeva da iznos de minimis državne pomoći koji se dodjeljuje pojedinačnom korisniku ne smije preći 200.000,00€ u trogodišnjem fiskalnom periodu.

Za povraćaj troškova u okviru Programa može se podnijeti zahtjev za aktivnosti koje su realizovane u periodu **od 01. januara 2024. godine do 31. oktobara 2024. godine.**

I Komponenta:

Odobrena podrška može pokrivati do 70% opravdanih troškova (plus dodatni procenat podrške, ukoliko su ispunjeni uslovi), odnosno do **12.000,00 € bez PDV-a** po zanatliji za aktivnosti koje se odnose na vrijednost opreme/alata, što je uvećani maksimalni iznos podrške u odnosu na prethodnu godinu.

II Komponenta:

Odobrena podrška može pokrivati do 50% opravdanih troškova (plus dodatni procenat podrške, ukoliko su ispunjeni uslovi), odnosno do **6.000,00 € bez PDV-a** po zanatliji za aktivnosti koje se odnose na vrijednost opreme/alata.

Dodatni podsticaj se odnosi na obje komponente:

Za zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100% primijenice se podrška koja uvažava regionalni aspekt² na način što će se **uvećati procenat bespovratnih sredstava za dodatnih 10%, znači do 80% opravdanih troškova u okviru I komponente, odnosno do 60% u okviru II komponente**, za zanatlije koje posluju u sljedećim opštinama: Petnjica, Andrijevića, Gusinje, Plav, Rožaje, Tuzi, Berane, Bijelo Polje, Šavnik, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja, Plužine, Ulcinj, Bar, Žabljak, Cetinje, Nikšić, Danilovgrad i Zeta, dok se maksimalno dozvoljeni iznosi neće mijenjati.

Ukoliko u osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola ili je u pitanju preduzetnica, kao i ukoliko je zanatlija osoba koja ima do 35 godina starosti, intenzitet podrške se uvećava za dodatnih 5% dok se maksimalno dozvoljeni iznosi neće mijenjati.

Za zanatlije koje podnose zahtjev u okviru **Komponente I**, uslov je da od 31.12. 2023. godine nije bilo promjena u strukturi vlasništva, kao i u promjeni adrese i sjedišta u okviru druge JLS, kojim bi se obezbijedio uvećani iznos podrške.

Maksimalni iznos odobrene podrške po zanatliji u okviru Komponente I iznosi 12.000,00 €, u okviru Komponente II 6.000,00 dok je minimalni iznos odobrene podrške za obje Komponente 1.000,00 €.

² Indeks razvijenosti u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju stepena razvijenosti jedinice lokalne samouprave (Sl.list CG 077/19,130/20, 151/22,103/23); Zakon o regionalnom razvoju (Sl. list CG 20/11 i 20/15 i 47/19).

Primjeri u nastavku se odnose na Komponentu I

Primjer 1:

Nabavka opreme koja je u funkciji obavljanja zanatske djelatnosti za zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti iznad 100%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 15.000,00 € + PDV 21% = 18.150,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 15.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 70%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 10.500,00 €; PDV se ne smatra opravdanim troškom.

Primjer 2:

Nabavka opreme/alata koja je u funkciji obavljanja zanatske djelatnosti za zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100% uz uvećan procenat bespovratnih sredstava za dodatnih 10%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 15.000,00 € + PDV 21% = 18.150,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 15.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 70%, finansijska podrška se uvećava za dodatnih 10%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 12.000,00 €;
- PDV se ne smatra opravdanim troškom

Primjer 3:

Nabavka opreme/alata koja je u funkciji obavljanja zanatske djelatnosti za zanatlije u čijoj osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola ili je u pitanju preduzetnica, kao i ukoliko je zanatlija osoba koja ima do 35 godina starosti, intenzitet podrške se uvećava za dodatnih 5%.

(i) zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti iznad 100%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 15.000,00 € + PDV 21% = 18.150,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 15.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 70%, finansijska podrška se uvećava za dodatnih 5%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 11.250,00 €;
- PDV se ne smatra opravdanim troškom.

(ii) zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti ispod 100%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 15.000,00 € + PDV 21% = 18.150,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 15.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 70%, finansijska podrška se uvećava za dodatnih 15%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 12.750,00 € (od čega se može isplatiti 12.000,00 € što iznosi maksimalan iznos za finansiranje dijela troškova za nabavku opreme, u okviru prve komponente);
- PDV se ne smatra opravdanim troškom.

Primjeri u nastavku se odnose na Komponentu II

Primjer 1:

Nabavka opreme koja je u funkciji obavljanja zanatske djelatnosti za zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti iznad 100%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 10.000,00 € + PDV 21% = 12.100,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 10.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 50%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 5.000,00 €; PDV se ne smatra opravdanim troškom.

Primjer 2:

Nabavka opreme/alata koja je u funkciji obavljanja zanatske djelatnosti za zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti do 100% uz uvećan procenat bespovratnih sredstava za dodatnih 10%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 10.000,00 € + PDV 21% = 12.100,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 10.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 50%, finansijska podrška se uvećava za dodatnih 10%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 6.000,00 €;
- PDV se ne smatra opravdanim troškom.

Primjer 3:

Nabavka opreme/alata koja je u funkciji obavljanja zanatske djelatnosti za zanatlije u čijoj osnivačkoj strukturi preduzeća u vlasništvu od minimum 50%, učestvuju osobe ženskog pola ili je u pitanju preduzetnica kao i ukoliko je zanatlija osoba koja ima do 35 godina starosti, intenzitet podrške se uvećava za dodatnih 5%.

(iii) zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti iznad 100%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 10.000,00 € + PDV 21% = 12.100,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 10.000,00,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 50%, finansijska podrška se uvećava za dodatnih 5%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 5.500,00€;
- PDV se ne smatra opravdanim troškom.

(iv) zanatlije koje posluju u jedinicama lokalnih samouprava (JLS) sa indeksom razvijenosti ispod 100%:

- Ukupna cijena nabavljene opreme/alata iznosi 10.000,00 € + PDV 21% = 12.100,00 €;
- Opravdani prihvatljiv trošak iznosi 10.000,00 €;
- Odobreni iznos sufinansiranja je do 50%, finansijska podrška se uvećava za dodatnih 15%, odnosno u maksimalnom dozvoljenom iznosu od 6.500,00 € (od čega se može isplatiti 6.000,00 € što iznosi maksimalan iznos za finansiranje dijela troškova za nabavku opreme, u okviru prve komponente);
- PDV se ne smatra opravdanim troškom.

Tabela aktivnosti i troškova za koje mogu biti odobrena sredstva

	Aktivnosti za koje se može odobriti finansijska podrška	Opravdani troškovi	Prateća dokazna dokumentacija
1.	Nabavka opreme/alata namijenjenih za obavljanje zanatske djelatnosti ³	Troškovi opreme/alati	Profaktura/kupoprodajni ugovor ili Faktura i dokaz o plaćanju opreme/alata, Fotografije mašine/opreme/alata za kreiranje proizvoda/vršenje usluge - kao dokaz da je oprema instalirana i stavljena u rad

³ Oprema/alat koja je predmet subvencije mora biti namijenjena za profesionalnu upotrebu odnosno mora biti u skladu sa djelatnošću zanatlije. Oprema ne može biti nabavljena od fizičkog lica, kao ni od trećeg lica koje čini povezano lice sa kupcem, u skladu sa Zakonom o privrednim društvima.

5. PROCEDURA SPROVOĐENJA PROGRAMA

5.1. Raspisivanje Javnog poziva

Nakon usvajanja Programa od strane Vlade Crne Gore, Ministarstvo će raspisati Javni poziv za učešće u Programu koji sadrži osnovne informacije, uslove za podnošenje zahtjeva, način podnošenja zahtjeva, rokove i ostale relevantne informacije.

Javni poziv se sprovodi kao otvoreni postupak sa krajnjim rokom dostavljanja zahtjeva za učešće u Programu do **31. maja 2024. godine do 15:00h**. Zanatlije koje zadovolje uslove za učešće u Programu i u roku predaju dokumentaciju koja je definisana Javnim pozivom, biće pozvane da sa Ministarstvom potpišu Ugovor o sufinansiranju, nakon čega su u obavezi da do roka definisanog Programom, dostave finalni izvještaj o realizovanoj aktivnosti sa pratećom dokaznom dokumentacijom. Nakon sprovedenog monitoringa, Komisija predlaže Rješenje o refundaciji opravdanih troškova.

U slučaju potrebe za obustavljanjem ili zatvaranjem Javnog poziva za učešće u Programu prije nego što je predviđeno, Ministarstvo će objaviti informaciju na web adresi Ministarstva, u kojoj će navesti razloge za obustavljanje ili zatvaranje Javnog poziva.

U slučaju da neko od zanatlija koji su uspješno podnijeli zahtjev, ali se naknadnom provjerom utvrdi da ne ispunjava uslove definisane Programom ili iz nekog razloga samostalno odustanu, Komisija zadržava pravo da pozove sledećeg podnosioca zahtjeva da dovrši proces podnošenja zahtjeva i nakon roka za podnošenje zahtjeva, ukoliko bude raspoloživih sredstava.

5.2. Uslovi za učešće

Pravo učešća u Programu imaju zanatlije čija je pretežna djelatnost obavljanje zanata, u skladu sa Odlukom o utvrđivanju zanata, djelatnosti sličnih zanatu i liste jednostavnih i složenih zanata ("Sl. list Crne Gore", br. 63/10);

Komponenta I:

- Posluju 100% u privatnom vlasništvu i imaju sjedište na teritoriji Crne Gore;
- Registrovani su u Centralnom registru privrednih subjekata Crne Gore;
- Imaju predate zvanične finansijske izvještaje za 2023. godinu, u zakonski predviđenom roku (31.03.2024. godine) ili im je Rješenjem Poreske uprave odobren produžetak roka za predaju finansijskih izvještaja;
- Za zanatlije koje nisu u obavezi da sastavljaju finansijske izvještaje, potrebno je da je preduzetnik, koji plaća poreze i doprinose po stvarnom dohotku ili u paušalnom iznosu, podnio GPPFL obrazac za 2023. godinu, odnosno ZPO obrazac za 2024. godinu;
- Redovno izvršavaju obaveze plaćanja poreza i doprinosa na lična primanja, poreza na dobit pravnih lica i poreza na dodatu vrijednost, odnosno redovno izmiruju reprogramirane poreske obaveze, shodno Zakonu o reprogramu poreskih potraživanja ("Sl. list CG", broj 83/16), Uredbi o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih

potraživanja ("Sl. list CG", broj 57/18) i Uredbi o uslovima za odlaganje naplate dospjelih poreskih i neporeskih potraživanja ("Sl. list CG", broj 27/2020, 50/2020, 015/2021)⁴;

- Za iste aktivnosti nisu koristili sredstva finansijske pomoći iz državnog i/ili lokalnog budžeta ili međunarodnih institucija/programa i drugih donatora u posljednje 3 godine;
- Nijesu u obavezi povraćaja nezakonito primljene državne pomoći;
- Imaju pozitivno finansijsko poslovanje u 2023. godini;
- Nijesu u postupku stečaja ili likvidacije;
- Čije odgovorno lice se ne nalazi u kaznenoj evidenciji Ministarstva pravde ;
- U slučaju da privredno društvo i osnivač društva imaju učešće veće od 20% u vlasničkoj strukturi drugog privrednog subjekta (povezana lica)⁵, ne mogu podnijeti zahtjev za oba privredna društva.

Posebni uslovi: Zantalije koje su u 2023. godini ostvarile pravo na finansijsku podršku u okviru Programa za razvoj i promociju zanatstva za 2023. godinu NEMAJU pravo učešća u ovom Programu.

Komponenta II:

- Posluju 100% u privatnom vlasništvu i imaju sjedište na teritoriji Crne Gore;
- Registrovani su u Centralnom registru privrednih subjekata Crne Gore;
- Redovno izvršavaju obaveze plaćanja poreza i doprinosa na lična primanja;
- Čije odgovorno lice se ne nalazi u kaznenoj evidenciji Ministarstva pravde;
- U slučaju da privredno društvo i osnivač društva imaju učešće veće od 20% u vlasničkoj strukturi drugog privrednog subjekta (povezana lica), ne mogu podnijeti zahtjev za oba privredna društva.

5.3. Podnošenje zahtjeva i potrebna dokumentacija

Dokumentacija za podnošenje zahtjeva će biti objavljena na web stranici Ministarstva, www.gov.me/mek. Sve informacije i stručna pomoć vezana za Program, način podnošenja zahtjeva i potrebne dokumentacije mogu se dobiti putem e-mail adresa nosilaca Programa i putem forme na portalu <https://biznis.gov.me>.

Podnošenje zahtjeva i prateće dokumentacije vršiće se **preko online aplikacije <https://programi.gov.me>** gdje će biti dostupno korisničko uputstvo o načinu apliciranja, a koje će se naći i na web stranici Ministarstva www.gov.me/mek i <https://biznis.gov.me>. Kako se provjera ispunjenosti uslova za učešće u Programu vrši automatski tokom samog kreiranja zahtjeva, napominjemo da **ukoliko uslovi nisu ispunjeni, kao i ukoliko sva obavezna polja u formi zahtjeva nisu popunjena, aplikacija neće dozvoliti formiranje i podnošenje zahtjeva.**

Zahtjevi koji su dostavljeni lično na arhivu Ministarstva ili poštom, neće se razmatrati. U slučaju nastanka tehničkih problema na radu Platforme za podnošenje zahtjeva za dobijanje finansijske

⁴ Poreski obveznici koji imaju rješenja o preusmjeru sredstava na jedinstveni račun, a ista još uvijek nisu realizovana na analitičkoj evidenciji obveznika, smatraju se redovnim poreskim obveznicima.

⁵ Zakon o privrednim društvima ("Službeni list Crne Gore", broj 65/20, 146/21 i 004/24, član 32);

podrške i zahtjeva za refundaciju, prijem istih će se vršiti na arhivi Ministarstva ekonomskog razvoja o čemu će aplikanti biti obaviješteni na web stranici www.gov.me/mek.

Krajnji rok za podnošenje zahtjeva od strane zanatlija je **31. maj 2024. godine do 15:00h**, dok je krajnji rok za podnošenje finalnih izvještaja/ zahtjeva za refundaciju odobrenih aktivnosti **31. oktobar 2024. godine do 15:00h**.

Ministarstvo zadržava pravo da Javni poziv za apliciranje zaključi i prije utvrđenog roka 28. jun 2024. godine o čemu će se objaviti informacija na zvaničnoj web stranici Ministarstva.

U slučaju da po zatvaranju Javnog poziva za podnošenje zahtjeva i evaluacije istih, ostanu neutrošena sredstva u okviru Programa, ista će se preusmjeriti za finansiranje zahtjeva sa liste čekanja po redosljedu prispjela u okviru Programa.

Dokumentacija za podnošenje zahtjeva:

Zanatlija pristupa popunjavanju **elektronskih obrazaca** koji čine dio obavezne opšte dokumentacije.

1. Prijavni formular;
2. Izjava zanatlije o prihvatanju uslova Programa;
3. Izjava o povezanim licima;

Pored gore navedene opšte dokumentacije potrebno je dostaviti i:

- Ponudu/profakturu/fakturu/kupoprodajni ugovor pružaoca usluga za realizaciju aktivnosti odnosno nabavku opreme/alata sa detaljnim opisom i troškovima (potpisana i ovjerena);

Napomena:

- Dostavljene ponude/profakture/fakture moraju sadržati jasno definisan predmet nabavke/usluge, rok isporuke/realizacije i cijenu proizvoda/usluge izraženu u EUR i iskazanim PDV-om (ako su izdate na teritoriji Crne Gore).
- Ponude/profakture/fakture izdate na ino jeziku, moraju biti prevedene na crnogorski jezik i ovjerene od strane podnosioca zahtjeva.
- Prihvatljive su samo profakture/fakture/ugovori izdati u periodu od 1. januara do 31. oktobra 2024. godine izdate od zvaničnog dobavljača opreme ili ovlašćenog distributera opreme. Oprema ne može biti nabavljena od fizičkog lica osim ako je prodavac opreme preduzetnik, ni od povezanih pravnih lica..

5.4. Razmatranje podnešenih zahtjeva

U cilju implementacije i praćenja realizacije Programa, Ministarstvo će formirati Komisiju koja vrši administrativnu provjeru primljenih zahtjeva, pribavlja dodatne podatke/dokumentaciju po službenoj dužnosti, obrađuje dostavljene zahtjeve, i predlaže donošenje odluke o odobrenju/odbijanju zahtjeva.

Biće razmatrane samo zahtjevi koji sadrže potpunu dokumentaciju i ispunjavaju uslove Javnog poziva. Komisija zadržava pravo da provjeri tačnost navedenih podataka za koje ovlašćeno lice podnosi pisanu izjavu i u slučaju utvrđivanja nedostatka omogući podnosiocu da iste otkloni u roku od 8 dana (od dana utvrđivanja nedostatka⁶ zahtjeva) . Komisija zadržava pravo da

⁶ dopuna potrebne projektne dokumentacije i otklanjanje tehničkih nedostataka; izmirivanje poreskih obaveza uz dostavljanje dokazne dokumentacije, kao i druge dokumentacije za koju se utvrdi kao neophodna.

evidentira neprihvatljive troškove u kontekstu Programom definisanih opravdanih troškova i iste isključi iz predloga za refundaciju sredstava. Komisija razmatra zahtjeve u skladu sa unaprijed definisanim kriterijumima, po **redoslijedu prispjeca**. Znatlije će biti obaviještene putem notifikacije koju budu primili kroz elektronski sistem o odobrenju/odbijanju zahtjeva. U slučaju pozitivnog rješavanja zahtjeva, a po osnovu priložene dokumentacije, zanatlija pristupa potpisivanju Ugovora o sufinansiranju sa Ministarstvom, kojim se definišu međusobna prava i obaveze između potencijalnog korisnika i davaoca državne pomoći. Takođe, Ugovorom se definišu i rokovi do kada zanatlija kao potencijalni korisnik državne pomoći treba da izvrši projektne aktivnosti koje su odobrene od strane Komisije, kao i do kada da dostavi sve ostale neophodne dokaze po realizaciji aktivnosti. Ukoliko dostavljena dokazna dokumentacija nakon završetka aktivnosti nije u skladu sa Ugovorom definisanim opravdanim troškovima, Ministarstvo neće izvršiti isplatu, o čemu će donijeti Rješenje kojim će se odbiti zahtjev za refundaciju sredstava. U slučaju ispravih, odnosno prihvaćenih zahtjeva za refundaciju sredstava donijeće se Rješenje kojim će se odobriti isplata finansijskih sredstava. Dakle, isplata će se vršiti naknadno po principu refundacije i nakon sprovedenog monitoringa.

Komisija zadržava pravo da odlučuje i o svim drugim pitanjima koja nijesu definisana Programom.

5.5. Refundacija opravdanih troškova

Nakon realizacije planirane aktivnosti, zanatlija podnosi sljedeću dokumentaciju za refundaciju sredstava kojom dokazuje da je realizovao aktivnost nabavke opreme/alata i to:

- Zahtjev za isplatu (refundaciju) sredstava - Obrazac 5;
- Završni izvještaj o realizaciji aktivnosti u okviru programske linije – Obrazac 6,
- Original ili ovjerena fotokopija računa/fakture/ugovora od dobavljača opreme (carinske deklaracije i sl.)
- Ponuda/faktura/kupoprodajni ugovor pružaoca usluge za realizaciju aktivnosti sa detaljnim opisom i troškovima (potpisana i ovjerena),
- Dokazna dokumentacija o realizovanoj aktivnosti/nabavci opreme/alata (fotografije opreme/alata u funkciji obavljanja djelatnosti/usluge),
- Dokazi o izvršenom plaćanju (Swift, izvodi o plaćanju sa bankarskog računa zanatlije, ovjereni od banke, itd.),
- Kopija kartona deponovanih potpisa,
- Potvrda da je navedeni žiro račun (iz KPD) aktivan, izdata od strane poslovne banke.

i druga specifična dokumentacija po zahtjevu Ministarstva (u skladu sa predviđenom procedurom monitoringa).

Napomene:

- Dostavljene ponude/profakture/fakture moraju biti ovjerene i potpisane od strane dobavljača/ponuđača, koja sadrži jasno definisanu vrstu opreme, cijenu izraženu u EUR sa iskazanim PDV-om, godinu proizvodnje, rok realizacije;
- Ponude/profakture/fakture izdate na ino jeziku, moraju biti prevedene na crnogorski jezik i ovjerene od strane zanatlija;
- Prihvatljive su samo ponude/profakture/fakture koje su izdate u periodu 1.01.2024 god. do 31.10.2024. god.;
- Ponude, predračuni, nalozi za plaćanje kompenzacija i slično ne predstavljaju prihvatljiv dokaz o trošenju sredstava;

- Sve fakture/ugovori izdati od isporučioaca opreme moraju biti plaćeni sa računa korisnika finansijske pomoći-subvencije;
- Ponuđač usluge/dobavljač opreme ne može biti fizičko lice, već samo pravno lice i registrovani preduzetnici;
- Za nabavku polovne opreme, potrebno je dostaviti procjenu vrijednosti ovlaštenog sudskog vještaka;
- Za nabavku polovne opreme potrebno je dostaviti izjavu dobavljača o porijeklu opreme, kao i da oprema nije kupljena iz sredstava finansijske pomoći iz državnog i/ili lokalnog budžeta ili međunarodnih institucija/programa i drugih donatora. Cijena polovne opreme mora biti manja od nove opreme istih karakteristika i ne smije biti veća od tržišne vrijednosti;
- Komisija zadržava pravo da umanji iznos prijavljenih troškova za povraćaj ukoliko su troškovi neadekvatni i nisu u skladu sa opravdanim troškovima i rokovima ili pravo da zahtjev odbaci.

Ukoliko se provjerom utvrdi da su u Prijavnom formularu dati neistiniti podaci ili da priložena dokumentacija nije validna i u skladu sa uslovima Javnog poziva, zanatliji se oduzima pravo učešća na Javnim pozivima Ministarstva na period od 5 godina.

Ministarstvo će sljedeće dokaze obezbijediti po službenoj dužnosti:

- Izvod o registraciji- Centralni registar privrednih subjekata;
- Potvrdu o plaćenim porezima i doprinosima ili reprogramu obaveza, zaključno sa prethodnim mjesecom, u odnosu na mjesec predaje dokumentacije za refundaciju troškova (ili potvrdu o redovnom izmirivanju obaveza po odobrenom reprogramu poreskih obaveza);
- Potvrdu da se odgovorno lice⁷ se ne nalazi u kaznenoj evidenciji Ministarstva pravde ;
- Dokaz da je zanatlija upisan u Registar zanatlija u Zanatskoj komori Crne Gore ili dokaz da je prijavljen za obavljanje zanatske djelatnosti kod organa lokalne uprave nadležnom za poslove privrede.
- Dokaz o kumulaciji državne pomoći i dodjele ostalih subvencija po istom osnovu.

5.6. Monitoring

Prije donošenja odluke o zahtjevu za refundaciju, zanatlija koji se prijavio za podršku u okviru Programa za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu, je u obavezi da Komisiji Ministarstva, omogući sprovođenje monitoringa neposrednim uvidom na lokaciji poslovnih objekata, uz potpisivanje zapisnika nakon čega će Komisija pripremiti Izvještaj o namjenskoj kontroli utrošenih sredstava. Prilikom monitoringa neohodno je:

- Da nabavljena oprema bude instalirana i u funkciji;
- Da se Komisiji za monitoring obezbijedi nesmetan pristup opremi/alatu radi uzimanja informacija o istoj (serijski broj i ostale relevantne informacije);
- Da podnosilac zahtjeva obezbijedi Komisiji za monitoring karticu osnovnih sredstava i fotografisanje opreme/alata.

Isplata će se vršiti naknadno po principu refundacije a **nakon sprovedenog monitoringa**, a pošto je ugovorena aktivnost u potpunosti realizovana i za koju je dostavljena kompletna dokumentacija i dokaz o utrošku sredstava, kao i pozitivan Izvještaj Komisije za monitoring sa foto dokumentacijom, uz ostale ispunjene uslove Programa.

⁷ Odgovorno lice je fizičko lice kome su povjereni određeni poslovi u pravnom licu, lice koje je ovlašćeno da postupa u ime pravnog lica, kao i lice za koje se osnovano može pretpostaviti da je ovlašćeno da postupa u ime pravnog lica (Zakon o odgovornosti pravnih lica za krivična djela, „Sl.list Crne Gore broj: 002/007, 013/07, 073/10, 030/12 i 039/16)

Za pozitivno riješene zahtjeve, donijeće se Rješenje kojim će se odobriti isplata finansijske podrške.

Ukoliko dostavljena dokazna dokumentacija nakon završetka aktivnosti nije u skladu sa odobrenim opravdanim troškovima (definisanih u Ugovoru o sufinansiranju), Ministarstvo neće izvršiti isplatu, o čemu će donijeti rješenje kojim će se odbiti zahtjev za refundaciju sredstava. Takođe, ukoliko se u toku monitoringa, odnosno terenske kontrole, utvrdi da oprema odstupa od one prikazane na fakturi, Ministarstvo neće izvršiti isplatu, o čemu će donijeti rješenje kojim će se odbiti zahtjev za refundaciju sredstava.

Nabavljena oprema/alat koja je predmet sufinansiranja se ne smije otuđiti u periodu od tri godine od dana isplate finansijske podrške. Ukoliko korisnik otuđi opremu u periodu od tri godine od dana odobrenja bespovratne podrške, Korisnik sredstava je dužan vratiti dodijeljena sredstva, u roku od 30 dana od dana prijema pisanog obavještenja Ministarstva ekonomskog razvoja o obavezi vraćanja sredstava.

Privredni subjekt je u obavezi da na kraju svake godine, u periodu od tri godine, po zahtjevu Ministarstva ekonomskog razvoja, od dana odobrenja sredstava, dostavlja izvještaje o efektima korišćenja sredstava finansijske / nefinansijske podrške (povećanje broja zaposlenih, proširenje asortimana, povećanje obima i vrijednosti prometa, povećanje produktivnosti, poboljšanje plasmana na inostrana tržišta, i sl.).

Nakon dobijene finansijske podrške, privredni subjekat dužan je da na zahtjev Ministarstva ekonomskog razvoja i Agencije za zaštitu konkurencije, a u periodu od tri godine od dana odobrenja bespovratne podrške, omogućiti uvid u finansijsku dokumentaciju i pristup opremi na poslovnoj lokaciji. U suprotnom korisnik sredstava je dužan vratiti dodijeljena sredstva, u roku od 30 dana od dana prijema pisanog obavještenja Ministarstva ekonomskog razvoja o obavezi vraćanja sredstava.

Takođe, ukoliko se utvrde i druge nepravilnosti u toku monitoringa, privrednom subjektu se oduzima pravo učešća na Javnim pozivima Ministarstva ekonomskog razvoja za period od narednih 5 godina.

6. NAČIN IZVJEŠTAVANJA I EVALUACIJA

Izvještaj o realizaciji Programa će biti sastavni dio godišnjeg izvještaja o radu Ministarstva, kao i periodičnih izvještaja i informacija koje se pripremaju u cilju praćenja stanja u oblasti zanatstva. Evaluacija Programa će se obavljati od strane eksternih konsultanata, u skladu sa dinamikom realizacije dodijeljene podrške i očekivanih efekata implementacije Programa. U skladu sa prirodom dinamike realizacije dodijeljene podrške i očekivanih efekata, može obuhvatiti vremenski period nakon druge odnosno treće godine implementacije Programa za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu.

7. PROMOCIJA

U cilju bolje vidljivosti i dalje promocije **Programa za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu** i dodjele subvencija od strane Ministarstva, svi korisnici državne pomoći su odgovorni za adekvatno promovisanje projektne aktivnosti podržane od Ministarstva. **Podržane projektne aktivnosti koje se odnose na nabavku opreme treba da budu jasno obilježene da su kofinansirane kroz Program za razvoj i promociju zanatstva za 2024. godinu, što će biti predmet Ugovora o sufinansiranju potpisanog između Korisnika državne pomoći i Ministarstva.**

6. KONTAKT

Sve informacije kao i stručna pomoć mogu se dobiti u prostorijama Ministarstva, radnim danima u periodu od 10-13h, putem e-maila: tanja.markoc@mek.gov.me lidija.radovic@mek.gov.me i tihomir.milatovic@mek.gov.me ili na portalu <https://biznis.gov.me>, tel: + 382 20 482 312.